

OBSAH

Předmluva	13
Úvod	15
1. Obraz dnešního světa	19
1.1. Nástup globální civilizace	20
1.2. Od vědecko-technické revoluce k revoluci informační	22
1.3. Automatizace výroby a globalizace světové ekonomiky	25
1.4. Od osvícenství k postmoderně	33
1.5. Mravní devastace jako důsledek „reálného socialismu“	35
1.6. Mravní krize na Západě	36
2. Základní pojmy a principy křesťanské antropologie a sociálního učení církve	41
2.1. Etika	42
2.2. Sociální etika	43
2.3. Sociální etika a tržní hospodářství	45
2.4. Přirozený mravní zákon	46
2.5. Artur Rich a protestantská etika	49
2.5.1. Etika hospodářství	50
2.5.2. Kritéria smyslu hospodářství	54
2.5.3. Strukturální změna společenských poměrů a vnitřní proměna lidské osoby	55
2.5.4. Maximy pro posuzování a rozhodování v otázce hospodářských systémů	56
3. Sociální učení církve v dějinném vývoji	59
3.1. Starý zákon	59
3.2. Nový zákon	60
3.3. Praxe sociálního učení církve v dějinách	62

3.4.	Borské teze	63
3.5.	Sociální otázka v českých zemích	64
4.	Sociální encykliky a důležité sociální dokumenty	65
4.1.	Rerum novarum	66
4.1.1.	Bez náboženství a církve není řešení možné	67
4.1.2.	Úloha státu	68
4.1.3.	Úloha svépomocných organizací	68
4.1.4.	Encyklika RN - nový začátek SUC	69
4.2.	Quadragesimo anno	70
4.2.1.	Jaká dobrodiní vzešla z RN	72
4.2.2.	Pravomoc církve v oblasti hospodářské a sociální	73
4.2.3.	Změny, k nimž došlo od Lva XIII.	74
4.3.	Sociální encykliky a Pius XII.	75
4.3.1.	Vánoční poselství Pia XII.	76
4.3.2.	Jádro výpovědí Pia XII. o vlastnictví	77
4.4.	Mater et magistra	78
4.5.	Pacem in terris	80
4.6.	Gaudium et spes	82
4.6.1.	Úloha laiků	83
4.6.2.	Nerovnosti dnešního světa	84
4.6.3.	Církev a povolání člověka	85
4.6.4.	Některé naléhavější problémy	85
4.6.5.	Úkoly mezinárodně uznávané autority	86
4.6.6.	Gaudium et spes po 30 letech	87
4.7.	Populorum progressio	90
4.8.	Octogesima adveniens	93
4.9.	De iustitia in mundo	94
4.10.	Laborem exercens	96
4.10.1.	Práce a člověk	98
4.10.2.	Konflikt práce a kapitálu v současné době	99
4.10.3.	Práva pracujících	100
4.10.4.	Prvky spirituality práce	101
4.11.	Sollicitudo rei socialis	102
4.11.1.	Co je v encyklice Populorum progressio nového	103
4.11.2.	Obraz dnešního světa	104
4.11.3.	Opravdový lidský rozvoj	104

4.11.4.	Rozbor problémů ve světle teologie	105
4.11.5.	Angažovanost pro chudé	106
4.12.	Centesimus annus	106
4.12.1.	Církev a sociální otázka po 100 letech	107
4.12.2.	Podstatné rysy encykliky RN	108
4.12.3.	Na cestě k novým věcem dneška	109
4.12.4.	Rok 1989	109
4.12.5.	Soukromé vlastnictví a univerzální určení statků	111
4.12.6.	Stát a kultura	113
4.12.7.	Člověk je cesta církve	115
4.13.	Sociální pastýřské listy biskupů	116
4.13.1.	Sociální pastýřský list biskupů USA (1986) Hospodářská spravedlnost pro všechny	116
4.13.2.	Sociální pastýřský list rakouských biskupů (1990). Člověk je cesta církve	118
4.13.3.	Sociální pastýřský list biskupů Anglie a Welsu (1996), Obecné blaho a SUC	122
4.13.4.	Pastýřský list maďarských biskupů (1996) Za spravedlivější a bratrštější svět	128
4.13.5.	Slovo Rady evangelické církve v Německu a Německé biskupské konference k hospodářské a sociální situaci v Německu (1997) Pro budoucnost v solidaritě a spravedlnosti	132
5.	Co není a co je sociální učení církve	139
5.1.	SUC není socialismus	139
5.2.	SUC není třetí cesta mezi kapitalismem socialismem	141
5.3.	SUC není utopie	142
5.4.	SUC není určeno jen katolíkům, ale všem lidem dobré vůle	143
5.5.	SUC není dogma ani sociální dogmatika	143
5.6.	Definice SUC	145
6.	Základní trvalé principy sociálního učení církve, kritéria hodnocení, směrnice pro činnost	149
6.1.	Princip lidské důstojnosti	149

6.2.	Princip solidarity	151
6.3.	Princip subsidiarity	153
6.4.	Princip obecného blaha	155
6.5.	Princip soukromého vlastnictví a všeobecného určení statků	156
6.6.	Princip zachování životního prostředí	158
6.7.	Princip spoluúčasti a spolurozhodování	158
6.8.	Princip svobody	160
6.9.	Princip věcných znalostí	161
6.10.	Kritéria hodnocení	161
6.11.	Kritéria hospodářského řádu	162
6.12.	Kritéria mravního řádu společnosti	163
6.13.	Kritéria mezinárodního řádu	163
6.14.	Směrnice pro činnost	163
7.	Sociální učení církve v praxi	167
7.1.	Ekonomická transformace v ČR	167
7.2.	Příklady uplatnění SUC v praxi	176
7.3.	Sociální partnerství, tripartita	179
7.4.	Průzkum podniku	181
8.	Demokracie a hospodářství	187
8.1.	Demokracie	187
8.1.1.	Předpoklady pro vznik demokratického státu	191
8.1.2.	Mravní étos demokracie	191
8.1.3.	Křesťanství a demokracie	192
8.1.4.	Křesťanství jako inspirační pramen demokracie	194
8.2.	Pozitivní prvky hospodářského řádu	197
8.2.1.	Sociálně odpovědné vlastnictví	197
8.2.2.	Zodpovědná práce	198
8.2.3.	Svobodné podnikání založené na věcných znalostech, mravní odpovědnosti a soukromé iniciativě	201
8.2.4.	Trh a výkonem podmíněný zisk	206
8.3.	Sociální tržní hospodářství	206
8.3.1.	Soutěž	208
8.3.2.	Pracovní zákonodárství chránící dělníka	209
8.3.3.	Tarifní autonomie	209

8.3.4.	Sociální pomoc	210
8.3.5.	Předpoklady STH: svobodný trh a solidarita	211
8.3.6.	Nedostatky STH	212
9.	Sociální otázka	215
9.1.1.	Marxismus	218
9.1.2.	Kapitalismus, liberalismus, noeliberalismus	219
9.1.3.	Kapitalismus v minulém století a dnes	222
9.2.	Sociální spravedlnost	223
9.3.	Nezaměstnanost	226
9.3.1.	Nezaměstnanost a křesťanská etika	227
9.3.2.	Plná zaměstnanost?	228
9.3.3.	Částečné řešení problému nezaměstnanosti	230
9.3.4.	Příklady řešení problému nezaměstnanosti	232
9.4.	Monopol státu na práci	234
9.5.	Základní příjem bez práce	235
9.6.	Řešení sociální otázky cestou sociálních reforem	236
9.7.	Řešení sociální otázky cestou sociální revoluce	237
9.8.	Sociální otázka ve 20. století	243
9.8.1.	Řešení sociální otázky na Západě	244
9.8.2.	Řešení sociální otázky ve středovýchodní Evropě	245
9.8.3.	Analýza marxistické utopie	246
9.8.4.	Řešení sociální otázky v rozvojových zemích	249
9.9.	Problémy rozvoje	253
9.9.1.	Vnější faktory zadlužení rozvojových zemí	255
9.9.2.	Vnitřní faktory zadlužení rozvojových zemí	259
9.9.3.	Modelové výpočty	263
9.9.4.	Postoj katolické církve k rozvoji	267
9.9.5.	Světová banka a Mezinárodní měnový fond	267
9.9.6.	Konsenzus z Washingtonu	268
9.9.7.	Zásady zdravého společenského řádu	269
9.10.	Udržení a podpora míru	270
9.11.	Problém životního prostředí	272
9.11.1.	Františkánské desatero pro ekologii	279
9.11.2.	Globální Marshallův plán - vize spravedlivějšího světa	279

9.12. Teologie osvobození	281
10. Světové summity o aktuálních světových problémech	289
10.1. Konference OSN o životním prostředí a rozvoji, Rio de Janeiro 1992	290
10.2. Světový summit o lidských právech, Vídeň 1993	292
10.3. Konference o populaci a rozvoji, Káhira 1994	293
10.4. Světový summit o sociálním rozvoji, Kodaň 1995	296
10.5. Mezinárodní konference o právech žen, Peking 1995	298
10.6. Potravinový summit, Řím 1996	303
10.7. Druhý ekologický summit Spojených národů, New York, červen 1997	305
10.8. Forum 2000, Praha, září 1997	307
10.9. Mezinárodní konference o změně klimatu způsobené skleníkovým efektem, Kjótó, prosinec 1997	309
10.10. Zodpovědnost laiků za svět	312
11. Kapitalismus, tržní hospodářství a co dál?	
Civilizace solidarity	317
11.1. Michael Novak	318
11.2. Oswald von Nell-Breuning	318
11.3. Rich DeVos	319
11.4. Lester Thurow	321
11.4.1. Přednost práce před kapitálem	322
11.5. Civilizace solidarity	324
Další literatura k tématu	333